

Följ ditt hjärta, gör din grej!

Alla har en berättelse. Den är viktig och en individs berättelse, oavsett om den är lång eller kort, är en del av det som gör vårt arbete som vägledare så fantastiskt. Det här är berättelsen om hur Monica Levin tog steget från att vara fast anställd till att starta eget som studie- och yrkesvägledare.

Text: David Spak Foto: Maria Lindvall

Det är en lite ruggig dag i november. Regnet har precis upphört när jag sätter mig i bilen och börjar styra mot Norrtälje. Jag svänger upp på E18. Nästan en timme senare svänger jag av E18. Jag är tidig, så jag slår mig ned på ett trevligt kafé i centrala Norrtälje för att förbereda intervjun. Om en stund ska jag nämligen träffa Monica Levin, studie- och yrkesvägledare och egenföretagare. När jag ringer på hos Monica, möts jag av skallen från jaktlabradoren, som Monica varit vänlig och upplysa mig om, brukar reagera på ringklockan med skall. När hon öppnar dörren med ett leende sprids en värme i novemberrusket. Hon visar in mig till köket där det doftar gott av nybakat. Vi slår oss ned med varsin kopp kaffe.

Monica inleder med orden, som inspirerade mig till det här reportagets inledning.

– Alla har en berättelse och den är väldigt viktig. Det är ju den som gör vårt jobb så fantastiskt. Man får höra så många spännande berättelser. Jag älskar verkligen mitt jobb.

Det var startskottet för Monicas fantastiska berättelse. Hon tar mig tillbaka till sina studier till studie- och yrkesvägledare, eller egentligen till tiden innan.

– När jag skulle välja gymnasiet, hade jag ingen aning om vad jag skulle välja. Det fanns en SYO-konsultent, som på den tiden ofta var en lärare. Jag blev kallad till ett samtal, om man nu ens kan kalla det ett samtal, säger Monica och skrattar.

När hon kom till SYO-konsultenten, för så kallades vägledaren på den tiden, tittade han på Monica. Sen tittade han på hennes betyg och på föräldrarnas bakgrund. Monica berättar för mig att han sedan gav sin dom, eller råd, eller besked. Kalla det vad man vill.

– Han pekade med hela handen och sa att det var vårdlinjen jag skulle gå.

Även om hela mötet med SYO-konsultenten kanske låter lite komiskt eller från dagens vägledares synvinkel, kanske lite hemskt, så hamnade Monica ganska rätt.

– Någonstans på vårdlinjen hittade jag dock rätt. Andra året kunde jag söka barnsjukvård och det blev jättebra, för jag fick göra något jag var motiverad för.

På den tiden fanns inte barn- och fritidsprogrammet,

utan man läste vårdlinjen med inriktning mot barn. Det fanns även en inriktning mot vuxna. Efter gymnasiet fick Monica jobb på ett sjukhus. Hon hamnade på en infektionsavdelning, något som hon inte alls tyckte passade henne. Monica berättar att hon tyckte arbetet på infektionsavdelningen var ganska tråkigt, då hon inte fick arbeta så socialt som hon skulle önska.

– Jag tyckte det var ganska tråkigt, men så ringde en kompis som arbetade på dagis (idag förskola reds. anm.) och då började jag arbeta på dagis. Där hade jag superroligt.

Monica berättar att det var tre heltidsanställda och att det fanns otroligt mycket utrymme för att genomföra roliga saker. Vid det tillfället hade de tretton barn och när de skulle få ett fjortonde barn, så strejkade hon och de två kollegorna, säger Monica med ett stort skratt.

Fick egna barn

En tid senare träffade Monica sin man och de fick snart egna barn. Situationen som uppkom då hon lämnade sina egna barn på dagis för att gå och ta hand om andras barn kändes lite lustig för Monica, så hon började istället att arbeta på fritids.

– Att arbeta på fritids tyckte jag också var jätteroligt. Sen precis innan jag fyllde trettio och så började jag fundera på vad jag bli när jag blir stor, ska jag fortsätta med det här eller vad ska jag göra?

I samband med att Monica arbetade på fritids tog hon emot PRAO-elever. Det var i ett sådant sammanhang hon träffade en studievägledare och det var då hon kom på att studievägledare kanske var ett yrke hon ville arbeta som. Där började ett nytt avsnitt i Monicas liv. Hon sökte till vägledarutbildningen och kom in vid andra reservantagningen. Monica minns tillbaka till första veckan på utbildningen och berättar om när prefekten på skolan stod och pratade inför klassen. Han pratade om incitament.

– Jag åkte hem till min man och sa att det här kommer aldrig gå, vad sjutton är incitament för något?

Men det blev jättebra. Monica tyckte verkligen om

utbildningen och hon hade superroligt. Efter utbildningen skulle hon ut och arbeta och hon berättar om sitt första arbete, eller arbeten.

– Jag glömmer aldrig första dagen. Jag fick två jobb på grundskolor, jag hade Husbyskolan och en skola i Hallonbergen.

I Hallonbergen arbetade Monica på en skola, där hon tidigare gjort praktik, så den vägledaren som arbetade på skolan gick ned till halvtid och Monica fick fylla upp den andra halvan, vilket kändes väldigt bra för Monica. Hon berättar att hon kunde bra handledning den första tiden i yrket. En av hennes första upplevelser var ”shit,

vad gör man egentligen?”. Det var ju nu hon skulle omsätta det hon lärt sig på utbildningen i praktik. En hel del från utbildningen upplevde Monica som abstrakt och när hon väl kom ut i arbete så ringde hon sin bästa kompis, som också var en kursare.

– Vi satt i våra rum och sa till varandra ”vad gör vi? Vad ska man göra?”, säger Monica och ler

stort. Det blev bra tillslut. Jobbet var superroligt och jag var ju bra på att vara studie- och yrkesvägledare, fortsätter Monica.

Sökte sig till Tensta

Efter ett tag i yrket sökte Monica jobb på Tensta gymnasium och fick det. Hon trivdes väldigt bra på sin nya arbetsplats och strax därefter flyttade hon och familjen till Norrtälje. I samband med det fick hon och hennes man deras tredje barn. Det var då Monica insåg att hon skulle bli tvungen att söka ett arbete närmare hemmet.

– Jag älskade verkligen mitt jobb på Tensta gymnasium. Det var en fin skola, så det var verkligen med sorg i hjärtat som jag förstod att jag inte skulle klara av att jobba kvar.

Det var två huvudsakliga anledningar till att Monica inte kunde arbeta kvar i Tensta. För det första skulle hon inte ha råd att pendla från Norrtälje till Tensta varje dag och för det andra skulle hon inte ha den tiden det krävdes.

– Det slutade med att min man hittade ett arbete åt mig

i Täby, så jag gick på den intervjun, men när jag gick dit så ville jag ju egentligen inte ha det jobbet, eftersom jag allra helst ville vara kvar i Tensta.

Under intervjun i Täby var Monica väldigt avslappnad, vilket till stor del berodde på att hon faktiskt inte var så intresserad av arbetet. Men kanske tack vare att hon var så avslappnad under intervjun gick det bättre än förväntat. Monica fick jobbet och därmed började hon strax att arbeta på Näsbydalsskolan, vilket blev hennes arbetsplats de kommande fyra åren.

– Jag trivdes jättebra där. Jag fick mycket utrymme och det var en bra skola. Jag hade många elever, så jag behövde tänka om för att få det att gå runt och hinna med alla elever.

Gruppvägledning för att skapa en likvärdig vägledning

För att alla elever skulle få vägledning på Näsbydalsskolan behövde Monica tänka om och tänka nytt. Det var då hon började att använda grupp vägledning som ett verktyg. Gruppvägledning är något som många vägledare idag använder sig av. Efter att hon genomfört grupp vägledningarna så kunde hon med enkelhet även se vilka elever som var i behov av ytterligare vägledning och då i form av individuella samtal. På Näsbydalsskolan arbetade de också mycket med skola-arbetsliv och Monica berättar att samarbetet med pedagoger och övrig personal fungerade utmärkt. Så småningom började hon dock fundera på att komma ytterligare lite närmare hem.

– Jag trivdes jättebra, men min målsättning var såklart att komma till Norrtälje för att slippa pendla, särskilt eftersom vi hade småbarn hemma.

Som en skänk från ovan ringde en dag Monicas telefon. Det var en gammal kursare, som vid det tillfället arbetade i Norrtälje. Kursaren berättade att det fanns ett akut behov av hjälp på Rodengymnasiet. Norrtäljes kommunala gymnasieskola. Efter det samtalet började Monica att arbeta en dag i veckan på barn- och fritidsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet. Det gjorde att hon fick in en fot i Norrtälje, vilket slutligen landade i att hon även fick en heltidstjänst i Norrtälje.

– När jag började arbeta i Norrtälje fanns det en SYV-organisation. Då var vi 14 studie- och yrkesvägledare. Roslagen är så stort, så vi hade en eller två grundskolor och ett eller två gymnasieprogram som vi arbetade mot. Vi var i båda skolformerna och vi hade en egen chef.

Omorganisation upplöste SYV-organisationen i Norrtälje

Monica berättar varmt om den samlade SYV-organisationen som var relativt ny när hon började i Norrtälje. Organisationen lockade många utomstående att komma och titta på hur de organiserat sig för låta sig inspireras. En stor fördel med organisationen var att vägledarna i kommunen kunde stötta varandra på ett enkelt sätt. Även om organisationen var populär och inspirerade många så skulle den snart upplösas. En omorganisation i kommunen var på ingång och det medförde att vägledarna behövde söka sina tjänster, som antingen fanns på grundskolan eller gymnasieskolan. Monica sökte en tjänst på Rodengymnasiet.

Samtidigt som omorganiseringen genomfördes hade Skolinspektionen gjort nedslag i Norrtälje, då det saknades en uppföljningsfunktion för unga som inte studerade eller arbetade, det som idag benämns KAA

(kommunernas aktivitetsansvar). Funktionen KAA ska ansvara för att ha kännedom om sysselsättning hos ungdomar, 16-20 år. Skolinspektionens nedslag medförde att en av rektorerna på Rodengymnasiet, fick i uppdrag att skapa en organisation för just det ändamålet. Det var också då det hände något inom Monica.

– Jag älskar att arbeta med ”strulputtarna”. Då går jag igång på riktigt, det är min grej. Så när beskedet från Skolinspektionen kom kände jag att det här var något jag ville arbeta med.

Sagt och gjort. Monica började arbeta med uppföljningsansvaret. Rektorn som fick i uppdrag att skapa en organisation för uppföljningsansvaret kontaktade bland annat Arbetsförmedlingen,

kommunala vuxenutbildningen och folkhögskolor för att skapa ett nätverk.

– Vi fick skapa en verksamhet från grunden, det fanns ju ingenting från början. Det var superkul. Jag älskar att bygga upp saker. Lokalmässigt hamnade vi i ett gammalt rivningshus, men det var mysigt. Det blev bra för verksamheten.

Efter mycket tänkande och inspirationsinhämtande skapade man något som fick namnet ”Ung på väg”. Det var i samband med det här arbetet som något hände inom Monica.

– Vi var tvungna att tänka helt nytt. De här ungdomarna hoppade av gymnasiet, hade aldrig kommit till gymnasiet eller hade andra saker med sig i sitt bagage, så det var en stor bredd av personer som kom till oss. Det vi hade som vårt starkaste verktyg var att skriva in dem på introduktionsprogram, som vid den tidpunkten hette IV.

Alla insatser inom uppföljningsansvaret var, och är än i dag, frivilliga. När en ungdom tackat ja till en insats så förväntades dock en aktivitet och närvaro från ungdomens sida och det ledde också till att ungdomen fick studiemedel. Den första person som ungdomarna träffade när de kom till uppföljningsansvaret, var ingen mindre än Monica. Tillsammans med ungdomarna kunde Monica bestämma vilken typ av insats och åtgärd som var lämpligast. Många av de unga som kom till

Monica och hennes kollegor hade lite ork och behövde coachning först och då fick de träffa en coach. Tillsammans kunde de gå på promenader, fika eller något annat motiverande för att komma vidare. Målsättningen för verksamheten var alltid att få de unga tillbaka eller in i studier.

– Vi var tydliga vid första samtalet med att vi vet att studier är nyckeln till framgång, men oftast behövdes det en del coachande samtal först för att ungdomarna skulle känna sig trygga.

Men åter till det här rivningshuset, som låg lite avsidet. Monica berättar:

– Ungdomarna behövde inte gå till det där stora stället där alla andra kompisar var. Vi hade ett eget litet hus dit

ungdomarna kunde komma. Vi hade gjort det väldigt mysigt och vi såg till att det var härligt.

Ungdomarna tyckte att det var skönt att komma till huset, som Monica och kollegorna hade gjort iordning för att få coachning till vidare sysselsättning. En av åtgärderna som man kunde erbjuda var det som fick namnet ”nystartsveckor”.

– Nystartsveckor var en kurs på fem veckor. Vi hade teman för varje vecka och det första handlade om att känna sig trygg i gruppen. Ett annat tema handlade om önskningar och drömmar.

Monica berättar att nästan alla som kom till dem hade en önskan om att få arbeta, men få fick något jobb. Varför ville då ungdomarna arbeta? Monica berättar:

– Ungdomarna ville flytta hemifrån och bli självständiga, vilket vi tog till oss. Vi gick till banken för att prata om ekonomi och vi gick till Roslagsbostäder för att ta reda på vad som behövdes för att skaffa sig en bostad.

Många unga hade inte sett studier som en möjlighet, eftersom de hade misslyckats med sina tidigare studier, men med hjälp av nystartsveckorna kunde ungdomarna få en motivation och se studier som en möjlighet. Under de fyra åren som Monica arbetade med uppföljningsansvaret så hjälpte de över 300 ungdomar att hitta och ta nästa steg. Monica arbetade otroligt hårt med och för ungdomarna och fick arbeta för flera personer, bland annat då hennes kollega blev sjukskriven.

Vi fick skapa en verksamhet från grunden. Det fanns ju ingenting från början

Ny omorganisation stod för dörren

Efter ett tag kom det en ny chef och en ny omorganisation stod för dörren. Kort sagt kan man säga att chefen sa ”äh, vad ni gör bra saker, men vi lägger ned”. Monica berättar med inlevelse att arbetet med uppföljningsansvaret var ett drömjobb, för att hon såg vilken skillnad man kunde göra, men när man är ganska slutkörd och en omorganisering står för dörren, så har man inte alltid kraft och ork att ta sig hela vägen igenom. Monica berättar att hon är otroligt envis och även om en sjukskrivning kanske var nära, var hon fast besluten att det inte var vägen hon skulle gå. Till slut fick Monica en heltidstjänst på Norrtäljes största grundskola istället, Roslagsskolan med cirka 580 elever i högstadiet.

När Monica började på Roslagsskolan blev hon snabbt en del av elevhälsoteamet på skolan. Hon började samtidigt som skolan också fick en ny skolsköterska. Ganska snart fick skolan också både en ny rektor och en ny biträdande rektor. Monica och skolsköterskan fann varandra snabbt och tillsammans med en kurator, som arbetat länge på skolan, rektor och biträdande rektor arbetade de mycket för att utveckla elevhälsan på skolan.

– Jag tycker att det är viktigt att vara med i elevhälsoteamet. Är det någon som är viktig för just ungdomarna som kanske är lite omotiverade, så är det ju studie- och yrkesvägledaren. När ungdomarna är förvirrade och oroliga och folk runt omkring dem skäller på dem, då kan ju vi på ett annat sätt locka dem att se möjligheter.

En av sakerna som elevhälsan samverkade kring på skolan var grupp vägledning. Vid varje nytt läsår ledde Monica en kickoff för alla niondeklassare, där de fick delta i grupp vägledning, som en introduktion till vägledning. På Roslagsskolan genomförde man också något som kallades för ”Framtidsdag”. På framtidsdagen bjöd skolan in yrkeslivet. Eleverna blev indelade i mindre grupper och fick gå på olika föreläsningar som de yrkesverksamma höll i.

– Sista året jag arbetade på skolan hade vi väldigt många föreläsare och alla grundskolor i Norrtälje kom till Roslagsskolan. Det blev ett stort arrangemang.

Monica arbetade mycket med att utveckla studie- och yrkesvägledningen på Roslagsskolan, vilket hon tyckte väldigt mycket om, då hon tycker om att hitta på nya saker och inspirera andra människor. Även om Monica tyckte om att arbeta på Roslagsskolan kände hon att hon inte riktigt kunde arbeta med den kvalitén som hon själv önskade.

– Jag hade nästan 200 elever i årskurs 9. Jag kände att

jag inte kunde göra ett bra jobb. Vägledning för mig är en process, det är fem steg: Vem är jag, vad kan jag, vad vill jag, vad har jag för möjligheter och hur gör jag? Det är vägledningens fem steg, enligt mig. Det var sällan jag kunde jobba med hela den processen.

Personlig kurs ledde in Monica på nytt spår

Parallellt med arbetet på Roslagsskolan gick Monica en kurs i personlig utveckling.

– Vid första kurstillfället fick vi avsluta med att säga en vision, en dröm, vad vi ville uppnå med kursprogrammet.

Monica satt och drömde om att utveckla studie- och yrkesvägledningen. Det var en otroligt stark dröm och en passion, men hon kände att hon inte hade möjligheten att göra det där hon satt på Roslagsskolan. Monica började då fundera på hur hon skulle få möjlighet att uppnå sin dröm, hur skulle hon ta första steget? Det var då hon började fundera på att bli egenföretagare och helt plötsligt fick hon börja fundera på om hon vågade ta det steget och om skulle familjen klara sig ekonomiskt. Monica tog tjänstledigt på halvtid från sitt arbete under ett halvår. Efter ett halvår kände hon att det inte var aktuellt att gå tillbaka till sitt arbete på heltid, så hon sa faktiskt upp sig. 2018 startade hon sitt företag.

– Det är superkul. Mitt företag bygger på mina erfarenheter från mina tidigare arbeten. Det är min beprövade erfarenhet.

Under våren och hösten 2020 blev det mycket digitala möten via bland annat verktyget Zoom, men Monica har också tillgång till en lokal i Norrtälje och en i centrala Stockholm.

SkillsCards – Ett egenskapat vägledningsmaterial

Monica har också tagit fram eget vägledningsmaterial. Hon visar stolt upp en liten ask. ”SkillsCards” står det på den. Hon berättar att hon arbetade med en ungdom som inte pratade så mycket, men när hon tog fram sina SkillsCards så började ungdomen prata mer.

– Det var helt fantastiskt. När vi använde korten så kunde han sätta ord på saker och ting. Det var magiskt.

Utifrån resultatet av arbetet med SkillsCardsen kan man göra en kartläggning vilka jobb som finns där man får göra sakerna som korten visar att man faktiskt tycker om. Monica lägger upp de fyra huvudkortet på bordet och drar ett kort. ”Förhandla”. Hon tittar på mig och frågar var jag skulle placera kortet. Jag blir tvungen att

fundera lite och efter en stund kommer jag fram till att kortet nog mest hör hemma under den tredje rubriken, ”är nyfiken på och vill utveckla”. Vem skulle inte vilja bli bättre på att förhandla, tänker jag? Monica fortsätter och berättar att när hon sitter med klienter så drar hon korten och läser varje kort.

– Den som sitter framför mig har alltid tolkningsföreträdare. Det händer ju att jag som vägledare har en bild av vad personen är bra på, men min klient kanske ser något helt annat. Det är ju jättespännande och då passar jag på att ställa följdfrågor. Det vidgar perspektiv och blir ett bra samtal.

Hon drar ett nytt kort. ”Visualisera”. Jag placerar kortet under huvudkort 2, ”tycker om att göra”. Och så fortsätter det med ytterligare tre fyra kort. Till slut blir det olika många kort under de fyra huvudkorterna, vilket förefaller sig ganska naturligt. Vissa kort kanske stämmer bättre in på en som privatperson än som yrkesverksam och det ger också upphov till bra samtal, menar Monica.

– Det är ju viktigt med en balans mellan arbete och fritid.

Kreativ processledning på skolor

Monica berättar med stor entusiasm om ett uppdrag som hon fått inom ramen för kreativ processledning.

– Det var en F-6-skola som ringde mig och sa att vi måste ju arbeta med vägledning, men hur gör vi? Där handlar det ju om att jag måste inspirera personalen. Det är enda sättet. Jag kan ju inte komma dit och vägleda 20 minuter, en gång i veckan. Det ger ju ingenting.

I januari 2020 åkte Monica till skolan för att träffa och inspirera personalen. Hon inledde med en inspirationsföreläsning och sedan fick personalen göra olika övningar och bland annat prova på att genomföra grupp vägledning. Monica berättar att det handlar om att få människor att förstå vad vägledning handlar om. Personalen fick tänka till och sätta på sig SYV-glasögon och det visade sig att personalen hade jättemånga tankar och idéer kring hur de kunde arbeta med studie- och yrkesvägledning. Personalen på skolan fick sedan sitta ned och göra en handlingsplan, som Monica hjälpte dem med. Under våren var det tänkt att Monica skulle fortsätta arbeta med personalen, men då kom Covid-19 och allt rann ut i sanden, men skolan har fortsatt att arbeta med vägledning och nyligen hörde de av sig till Monica och önskade att hon skulle komma tillbaka för att göra samma sak igen med dem.

– Det känns fantastiskt att de har gjort en massa saker. Jag blev jag så himla, himla glad. Så nu ska jag fortsätta arbeta med dem och fortsätta peppa dem.

SkillsCards – Ett vägledningsverktyg

SkillsCardsen har olika kategorier, vilket gör att man enkelt kan få syn på vilka styrkor man har.

- 1) Sociala förmågor
- 2) praktiska förmågor
- 3) ledarskapsförmågor
- 4) initiativkraft
- 5) analytiska förmågor
- 6) kreativa förmågor

Kortleken består av 55 kort, varav fyra är huvudkort med rubrikerna:

- 1) Tycker mycket om att göra
- 2) Tycker om att göra
- 3) Är nyfiken på och vill utveckla
- 4) Tycker inte om att göra.

SkillsCarden är ett vägledningsverktyg man kan använda i all typ av vägledning. Det kan även fungera som ett motivationsverktyg för att vidga perspektiv för elever som itne vet var de är på väg och varför. Genom korten kan man synliggöra elevernas styrkor och kan hitta något som kan vara värt att utforska vidare.

SkillsCardsen kostar 680kr (ord.pris) och du kan köpa dem på följande hemsida:

<https://skillscards.se/>

